

Тістер

Тістер - қатты жасушаларда тұратын, азықты алғаш механикалық өңдеуден өткізу үшін арналған құрылым. Сонымен қатар жануарларда қорғану және шабуыл үшін қару ретінде қолданылады. Ал адамда сөз дыбыстарының пайда болуы үшін маңызды, және де күлудегі маңызды компонент болып табылады. .

Сүт тістер

- Сүт тісінің пішіні тұрақты тіс сияқты, бірақ көлемі кішірек, тамырлары едәуір қысқа, сүт тістері әр қатарда оннан
- 4 күрек,
- 2 ит тіс,
- 4 үлкен азу тіс болады.

- Сүт тістерінің негізі ұрықтың ана құрсағында дамуы сатысында қалыптаса бастайды.
- Сәбидің сүт тісі 6 – 8 айлығында жарып шығып, 3 жаста толық жетіледі.
- Баланың тұрақты тістері 6 – 7 жаста, негізінен 14 – 16 жаста толық шығып болады.
- Ал ақыл тіс 16 – 25 жас аралығында шығады

Сүт тістердің дамуы

Адамның тістері ұрықтық ауыз қуысының шырышты қабатынан дамиды.

Олардың дамуы үш кезеңді өтеді

1. Тіс бастамалары кезеңі

6-7 аптада ұрықтық ауыз қуысының көпқабатты жалпақ эпителиі доға тәрізі қалыңдау түзеді , ол жақ сүйектің болашақ альвеолалары өсінділерінің орналасуына сәйкес келеді . Бұл қалыңдаған дерлер жақын жатқан мезенхимаға кіріп , екі пластинкаға бөлінеді: вестибулярлы және тесіктік . Вестибулярлы пластинка ажырайды , және ашық саңылау түзіледі – болашақ ауыз қуысының кіреберісі. 8-аптада тістік пластинканың сыртқы беткейінде болашақ сүт бездеріне сәйкес эпителийдің 10 дөңгелек өсіндісі түзіледі. Бұл тістік бүйректер.

- 2. Тістік бастамалардың дифференциялануы мен түзілу кезеңі.
2 кезеңге бөлінеді:
- 1) «қалпақшалар кезеңі» (cap stage)

Тістік бастамалардың түзілуі . Эмбриональды дамудың 10 аптасынан бастап тістік бүйректерді түзетін эпителийдің біртегіс емес өсуі анық байқалады. Осы процесстің нәтижесінде тістік бүйректер өз пішінін өзгертіп , эмальді мүшеге айналады. Эмальды мүшені қоршап жатқан мезенхима клеткалары конденсацияланып , ондағы тереңдеген жерлерге орнығады, және де лоардың айналасына жиналып , тістік емізік пен тістік қапшық түзеді . Эмальды мүше, тістік емізік жәе тістік қапшық бірігіп тістік бастаманы құрайды. Эмальды мүшенің өзіне тән пішіні бұл кезеңді «cap stage»деп атауға мүмкіндік береді.

- 2) «қоңырау» кезеңі (bell stage)

Тістік бастамалардың дифференциялануы. Эмальды мүшенің одан әрі өсуі оның өлшемінің ұлғаюына ғана емес, пішінінің өзгеруіне де алып келеді. Ол қоңырауға ұқсас пішінге ие болады, сондықтан бұл кезең осылай аталады. 4-айдың соңына қарай эмальды мүше клеткаларының адамантобласттарға және тістік емізік клеткалары одонтобласттарға дифференцияланады. Адамантобласттар эмаль түзе бастайды, ал одонтобласттар - дентин. Тістік бастамалардың дифференциялану кезеңі гистогенез кезеңімен ауысады.

- 3) Гистогенез кезеңі. Тіс тінінің дамуымен сипатталады: дентин, эмаль, пульпалар және цемент. Бірақ атап өту керек, эмбриональды даму барысында цемент түзілмейді, себебі бұл кезеңде сүт тістерінің тек тәждері ғана қалыптасады. Сүт тістерінің түбірі туылғаннан кейін түзіледі, 4-5 айдан бастап, 6-7 айда олардың жарып шығуы басталады. Сүт тістер бастамаларының реті және олардың жарып шығуы бір уақытта жүрмейді. Ең алдымен медиальді, содан соң латеральділері жарып шығады, осыдан кейін алғашқы түбірлік, соңында екіншілік түбірлік тістер шығады. Төменгі жақтағы әр тістер тобы жоғарыдағы тістерге қарағанда ертерек шығады.

Жарып шығу мерзімдері

Ортаңғы күрек тістер

Үстіңгі 7-8, 6-7 астыңғы 7-8 6-7

Шеткі күрек тістер

Үстіңгі 8-9,7-8 астыңғы 8-9,7-8

Сүйір үшкір тістер

Үстіңгі 18-20,16-18 астыңғы

11-12, 9-10

Бірінші үлкен азу тіс

Үстіңгі 14-15,12-13

астыңғы 6-7, 6-7

Екінші үлкен азу тіс

Үстіңгі 23-24,20-22 астыңғы

12-13,11-13

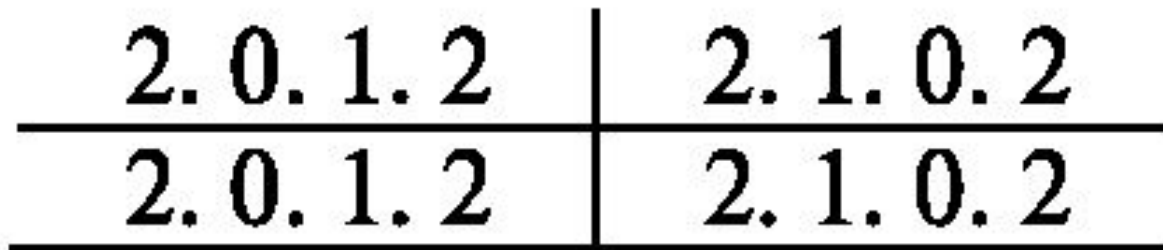
Үшінші үлкен азу тіс (Ақыл)

астыңғы 17-21, 12-26

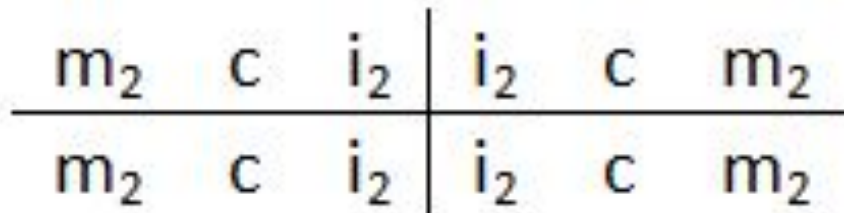
тіс	Минералдану дың	Тістің жары п шығу мерзі мі	Дамуының аяқталу	Сүт тістері түбірлерінің
	Басталуы	(ай саны)	мерзімі	сорыла баста у
	(құрсақ ішінде гі		(жыл саны)	мерзімі
I	4,5	6-8-пгі ■	2-ші жыл	5-ші ж. баста п
II	4,5	8-12-ші	2-ші жыл	6-шы ж. баста п
III	7,5	12-16-шы	4-ші жыл	7-ші ж. баста п
IV	7,5	16-20-шы	5-ші жыл	8-ші ж. баста п
V	7,5	20-30-шы	4-ші жыл	7-ші ж. баста п

Сүт тіс формулалары

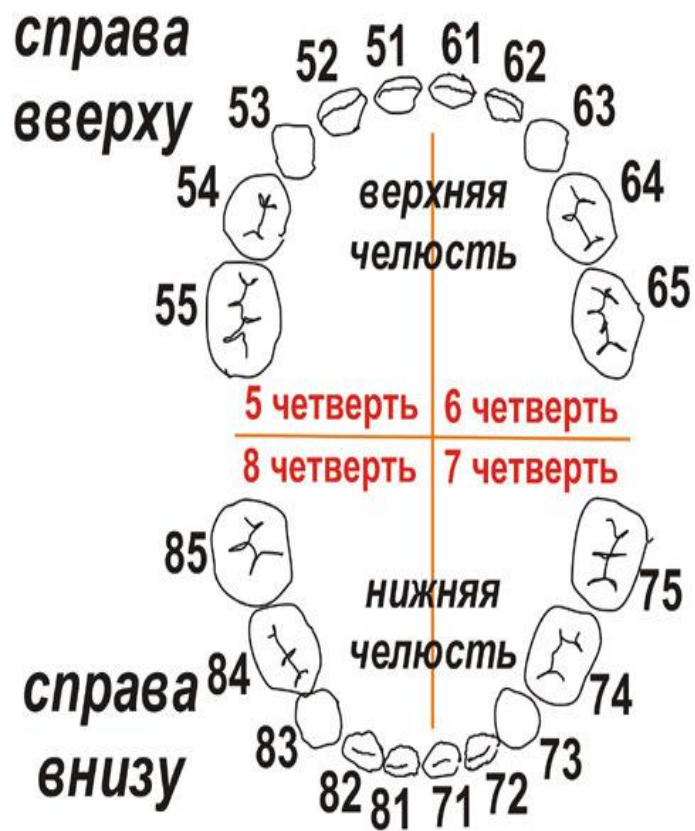
Жалпы формуласы

1.Әріптік формула

2.

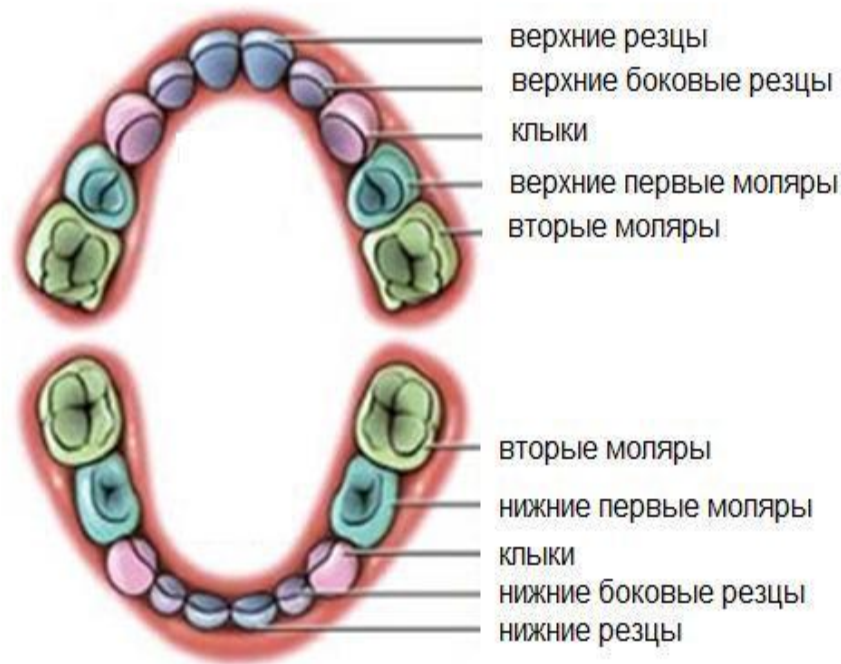

3.

ЗУБНАЯ ФОРМУЛА МОЛОЧНЫХ ЗУБОВ

pervenez.ru

V	IV	III	II	I		I	II	III	IV	V
V	IV	III	II	I		I	II	III	IV	V

Қорытынды

- Пайдаланылған әдебиеттер
- www.google.com
- Яндекс
- «Ортопедиялық стоматология»